

Iznaj vasa šetrik  
in velja s poštnino  
vred in v Mariboru s  
poštanjem na dom  
na celo leto K 5.—  
na pol leta „ 2.60  
na šetiri leta „ 1.30

Naročnina se pošilja  
upravnistvu v tiskaral  
sv. Cirila, koroške  
ulice št. 5. List se  
pošilja do odpovedi.

Beleščniki katol. tis-  
kovnega društva do-  
bivajo list brez po-  
sobne naročnine.

# SLOVENSKI

# GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Pesemniki listi dobé  
se v tiskarni in pri  
gospodu Novaku na  
velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vra-  
čajo, neplačani listi  
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje  
od navadne vretice,  
če se natisne enkrat,  
po 12 h, dvakrat 18 h,  
trikrat 24 h.

Štev. 30.

V Mariboru, dne 28. julija 1898.

Tečaj XXXII.

## Šole ob meji.

Od nemško-slov. meje, dne 25. jul.

V šolah naj bi se ljudstvo duševno iz-  
obraževalo, pravno blažilo ter v dobrem utr-  
jevalo. Kjer so šole urejene po načelih zdrave  
pameti, tam tudi v večji ali manjši meri res  
dosegajo ta svoj vzvišeni namen. Toda žal,  
da še dandanes v prosvetljenem devetnaj-  
stem stoletju šole niso povsod urejene po  
načelih zdrave pameti. To obžalovanje velja  
tudi za našo Avstrijo. Pri nas je prvo na-  
čelo germanizacija in temu načelu klanjati  
se morajo vsa druga. Kako pogubno je to  
načelo, nam najjasneje dokazujejo šole ob  
naših narodnih mejah. Skrb za blaženo nem-  
ščino privedla je na meji odločilne osebe do  
take nespameti, da so tam ustanovljene za  
slovensko dečo popolnoma nemške šole. Kaj  
je Nemcu do tega, da s takimi šolami bije  
vsem izobraževalnim pravilom v obraz? Da  
si le pridobiva novih janičarjev, on je za-  
dovoljen, vse drugo mu je deveta briga. Nas  
napolnjuje žalost, kedar gledamo delovanje  
teh obmejnih šol.

Šole naj bi ljudstvo izobraževale, naj bi  
mu dajale omiko in prosveto. A te šole na  
meji? To so največje zavornice vsakega na-  
predka. Otrok, ki nima talenta za jezike, po-  
sebej tukaj ob mejah za nemščino, takemu  
otroku je zabranjeno se nadalje izobraževati.  
Tak otrok obišči vsih osem šolskih let v  
prvem razredu, ako se ga učiteljska moč  
prvega razreda radovaljno ne usmili, da ga  
zadnje leto potisne v drugi razred in je učiteljska  
moč drugega razreda tako prijazna,

da ga iz usmiljenja vsprejme za jedno leto  
med »duševne velikane« v prvi klopi svo-  
jega razreda. Ali ni to hudodelstvo, ubogega  
otroka mučiti skozi osem let z abecedo samo  
zaradi tega, ker nima talenta za nemški je-  
zik? Mi vemo iz lastne skušnje, da so otroci  
sicer za druge predmete nadarjeni, da so  
bistrega duha, sposobni za napredovanje, a  
ker hreščeča nemščina ne ugaja njihovemu  
ušesu in se noče utisniti v njih spomin,  
zaprta jim je nadaljnja pot do omike in pro-  
svete. S takimi šolami se dosega le germa-  
nizacija slovenske dece. Za nemški jezik na-  
darjeni otroci napredujejo, se izomikajo in  
postanejo pozneje največji nasprotniki onega  
naroda, iz katerega so izšli. Manj nadarjeni  
otroci pa, ki sedijo v prvem razredu, dobijo  
skozi onih osem šolskih let vsaj neomejeno  
spoštovanje do onega jezika, kateri jim je  
delal toliko preglavice. Germanizatorski namen  
je dosežen!

In kako slabo uplivajo naše obmejne  
ponemčevalnice v moralnem ali pravem  
oziru! Otrok, ki sedi leta in leta v prvem  
razredu, postane duševno len. To je prvi  
korak k pravni pokvarjenosti. Ker na šolske  
reči ne more in mu ni treba mnogo misliti,  
premislevati začne o raznih pobalinskih re-  
čeh. In kmalu postane tak otrok mlajšim  
sošolcem učitelj v pobalinski razuzdanosti!  
Človek je že itak k slabemu nagnjen, a ka-  
dar še dobi učitelja v slabem, tedaj mu ni  
težko napredovati v slabostih. Obmejne po-  
nemčevalnice so torej zajedno tudi učilišča  
nравne pokvarjenosti.

Rodoljubi, ki so se v zadnjem času začeli

zbirati v obrambo obmejne zemlje, naj obra-  
čajo svojo pozornost tudi na obmejne šolske  
razmere. Ta vališča janičarstva, nespameti  
in pokvarjenosti morajo izginiti in na njih  
mesto stopiti učilišča omike in napredka.  
Ves nemški narod, ki prebiva v Avstriji, so  
itak ponemčeni Slovani. Zadosti smo že na-  
množili avstrijsko Nemstvo, ni ga treba še  
bolj. Odslej krepimo svoj narod, krepimo ga  
gmotno in duševno, da bo lahko kljuboval  
vsem vetrovom, ki bo mu jih bodočnost  
vsilila.

## Kedaj že bo premoženje jednako razdeljeno?

Nobena politična stranka ne zna ljudstva  
tako slepariti, kakor socialistična. Da bi si  
pridobila vedno večje število privržencev,  
slika jim bodočo socialdemokratsko državo  
z zlatimi barvami. Blesk zlata omamlja  
ljudstvo in zato se ljudstvo niti resno ne  
povprašuje, ali se bodo socialistične obljube  
mogle kedaj izpolniti ali ne. Veliko pristašev  
si pridobiva socialna demokracija, ker obeta  
ubogemu ljudstvu, da se bode vse premoženje  
jednako razdelilo med ljudi, kadar pride socia-  
listična stranka do moči in državnega krmila.  
Takrat se bo vse ljudstvo zjednačilo. Bogatin  
in revež, kmet in hlapec, obrtnik in njegov  
učenec, tovarnar in delavec, vsi si bomo  
jednaki, ker bomo imeli jednako premoženje.  
Nobene razlike ne bo več med nami. Minolo  
bo razkošje, a minolo bo tudi stradanje. Vsi  
bomo imeli kruh, in sicer vsi jednako velik

## Listek.

### Maron, mladi spoznovalec z Libanona.

(Povest. — Prevel A. J.)

(Dalje.)

«Dobro!» nadaljuje Maron. «Da se pa to  
zgodi, moraš v nevarnosti govoriti sledeče  
besede: »Moj Bog in oče nebeški, jaz verujem  
vse, kar si ti razodel ljudem. Verujem tudi  
na Kristusa, tvojega edinorojenega sina. Upam  
na Tvoje usmiljenje in srčno obžalujem vse  
svoje grehe. Odpusti svojim sovražnikom;  
oče, odpusti jim tudi ti, ker ne vedó, kaj  
delajo! Ali, hočeš to storiti?»

«Da, hočem,» odgovori Ali. «Pa povej  
mi besede še enkrat.»

Maron še enkrat ponovi in Ali ponavlja  
večkrat, dokler si vsega dobro ne utisne v  
spomin.

Pot postaja vedno bolj pusta in samotna.  
Po vseh hribih in dolinah so sicer majhne  
vasice, pa nikjer ni videti človeka na polju,  
tako da se Maron osrči in reče: «Daleč okrog  
ni nobenega Druza. Gotovo so šli vsi proti  
Sidonu in mi bomo brez nevarnosti dospeli  
v Dječin.»

Udova pa neverjetno zmaje z glavo in

reče: «Ti se motiš, dragi moj. V vseh teh  
vaseh prebivajo Druzi, zato je pa tudi slabo  
znamenje, da nikogar ni na polju. Najbrž se  
kje zbirajo, da bi napadli kako maronitsko  
vas. Mogoče je celo, da je Dječin na vrsti.»

Komaj to izgovori, se že zasliši od daleč  
strel. Ubežniki se prestrašeno pogledajo in  
naglo hitijo na visok grič, od koder se je že  
videlo v Dječin. In glej! Velika množica ljudi  
ravno zapušča vas, med tem ko iz hribov  
in iz grmovja krvoločni Druzi streljajo na njo.

«O nespametni!» zakliče udova. «Zakaj  
zapuščajo svojo vas in svoje hiše, kjer bi se  
dolgo mogli braniti proti okrutnim Druzom.  
Na prostem so pa izgubljeni.»

Žena je imela prav. Ko se naši ubežniki  
plaho ozirajo v vas Dječin, pride od vasi po  
dolini kakih 2000 vaščanov, mož, žen in  
otrok. Okoli 300 oborožencev varuje v ozadju  
bežeče družine.

Druzi pa so se poskrili za vsakim dre-  
vesom in vsako pečino, ter so streljali na  
uboge Maronite. In mnogo jih je padlo in  
obležalo, katere so potem sovražniki z noži  
in bodali neusmiljeno poklali. Maron kaže  
ves besen pesti krvoločnim Druzom govoreč:  
«Daj, o Bog, da ogenj pade iz nebes na te  
rablje!» A mati ga pokara rekoč: «Mislimo  
rajše na to, kako naj pomagamo svojim  
bratom.»

«Kako bi jim naj pomagali,» vpraša za-  
čuden Maron, «ker nas je le malo in še  
niti orožja nimamo?»

Udova nekaj časa misli in potem reče:  
«Ako Maroniti po tem potu dalje bežijo, go-  
tovo nobeden ne pride živ v Sidon, kamor  
najbrž hočejo. Maron! Ali! Hitita v dolino in  
pripeljita nesrečneže po onem klanecu k nam.  
Možje naj branijo vhod v klanec, dokler mo-  
rejo, potem pa naj pridejo za drugimi sem  
gori.»

«Da, mati, jaz grem!» reče Maron vesel,  
medtem, ko ga mati pritisne na svoje srce,  
poljubi in pokriža. «Pojdi, moj sin,» pravi,  
«in Bog bodi s teboj. Ako umrješ za rešitev  
svojih preganjanih bratov, bodem ponosna  
na tebe.» Nato se obrne v stran prikrivajoč  
si goste solze.

Maron in Ali naglo izgineta v dolini. Ko  
se ubežni Maroniti približajo med jokom,  
vpitjem in molitvijo, jim pokažeta ozki klanec,  
po katerem naj bežijo na hrib. Preplašeni  
Maroniti jima ne zaupajo. Ko pa izvedó, da  
so tudi v Sidonu vse kristjane pomorili in  
da jih čaka enaka usoda, se obrnejo po na-  
svetovani poti navkreber. Možje branijo klanec  
in porabijo vsako drevo in pečino. Druzi so  
pri tem na slabšem, ker morajo navzgor  
streljati, in ker se kristjani skrivajo za dre-



kos. To bo življenje v novi socijalistični državi! Ubogi delavec, ki si mora z velikim trudom služiti vsakdanji kruh, kar drhti po trenutki, ko se bo na razvalinah sedanjega krivičnega družabnega reda vzdignil nov, srečo obetajoč družabni red. Ah, da bi se ne varal . . . !

Toda niti najmanjšega dvoma ni, da se bo gotovo varal. Premišljajmo stvar s treznim duhom! Vzemimo, da je res dobila socijalistična stranka državne vajati v roke. Prva njena dolžnost je potem, da preustroji družbeni red po svojih načelih. Premoženje se bo moralo začeti deliti. Denar se bo res lahko popolnoma jednako razdelil. Toda kako se naj zemlja jednako razdeli? Ali je jeden oral v rodovitni dolini toliko vreden, kakor jeden oral na kakem suhem hribu? Kako se bo živina jednako razdelila, kako hiše, kako obleka, kako živež? Pa recimo da se je posrečilo popolnoma, jednako razdeliti zemeljsko premoženje. Toda, kako dolgo bo to jednako razdeljeno? Lenuh ne bo skrbel za prihodnost, skrben človek pa bo gledal, da si množi svoje imetje od dne do dne. Čez par mesecev bo torej morala biti zopet nova delitev. Vzelo se bo pridnemu človeku ter dalo lenuhu, da se posest zjednači. Ali se pa ne bo naveličal pridni človek delati za lenuha. Gotovo, postal bo rajši tudi on lenuh. Tako pa bi bila, predno se leto enkrat obrne, socijalistična država polna lenuhov. In gotovo bi morala z lenuhi vred že drugo leto svojega obstanka sramotno ugasniti. Da bi se naj premoženje jednako razdelilo, to je potemtakem slepilo socijaldemokratske stranke in kdor verjame takim slepilnim besedam, jasno dokazuje, da je kratke pameti.

Da socijalistični voditelji sleparijo ljudstvo, razvidi se že iz njihovega ravnanja. Zakaj pa si sami nabirajo premoženje? Zakaj so njihovi žepi nenasitljivi? Glavar socijalnih demokratov v Avstriji, jud dr. Adler, je izvanredno bogat človek. Toda ali mislite, da se zaradi tega brani vzeti kaj od stradajočih delavcev. Ne brani se, temveč zahteva, da se mu mora njegovo vodstvo nad socijalistično stranko vsako leto poplačevati s tisočaki. Ako bi resno mislil na delitev premoženja, ne bi si nabiral bogastva, ne bi jemal težko prisluženih kračarjev delavčevih, ker mu itak niso potrebni. Ravno tako malo mislijo drugi voditelji socialistov na razdelitev, kakor Pernerstorfer, Ellenbogen, Singer, Bebel itd. Vsi so bogataši in posestniki grajščin, tovarn, letoviščnih hiš, a vendar še dan za dnevom zahtevajo od svoje stranke visoke plače.

Kar torej govorijo socijalistični voditelji

vesi. Marsikateri Druz se zgrudi smrtno zadet in pade čez pečine zopet v dolino.

Po dveurnem boju dospejo kristijani na vrhunec, kjer se je raztezal majhen hrastov in jelov log. Ubogi kristijani so zdaj mislili, da so našli varno zavetje. Hoteli so se takoj poskriti v goščavi. Tu jim stopita nasproti Judita in njena mati ter se jima dasta spoznati kot Maronitinji. Udovala odsvetuje ubežnikom skriti se v gozdu, ker bi jih sovražniki lahko obkolili in pomorili. Najbolje je, ako branijo strmo goro in ozki klanec, da Druzi ne pridejo na vrh. Ako prvi padejo, ki hočejo prodreti na goro, si drugi ne bodo več upali napadati. A močje so izgubili že ves pogum, ker so morali poslušati jok in stok svojih žen in otrok, in ker so izgubili že mnogo bojnikov. Zato niso več mislili na brambo, temveč le na beg. In to je bila njih poguba. Srčna udova jim to tudi pové. Stopi namreč pred možke rekoč:

«Zakaj ste bili tako neprevidni in ste zapustili vas? Ako bi se bili v vasi hrabro branili, bi vas Druzi nikdar ne bili izgnali in pomorili. Ali ne veste, da so Druzi kakor šakali, ki si le na prostem upajo napasti svojega nasprotnika?

Ali ne veste, da so Vaši sovražniki kakor satan? Ako bežimo pred njim, postaja vedno hujši in okrutnejši. Če se mu pa hrabro

o razdelitvi premoženja, je ljudstvu le pesek v oči. S takimi besedami ljudstvo samo mamijo, da mu tem lažje izvabijo iz žepov denarne doneske. Da bi se pa premoženje res razdelilo, si niti sami ne želijo niti ne verjamejo, da bi se to res moglo kedaj zgoditi.

Celo drugače ravna krščansko-socijalna stranka.

Krščansko-socijalna stranka je odkritosrčna stranka. Ona radi tega tudi trpečim stanovom ne obeta raja že tukaj na svetu, ker ve, da jim ga ne more dati. Priznava pa, da so sedanje družabne razmere nezdrave, in se trudi, da se predručijo v krščanskem smislu. Njeno geslo je, boj kapitalizmu, boj vsem izsesavalcem ljudstva. Nejednako ljudje bo vedno na zemlji, to se ne da predručiti. A lahko se predruči in to se mora doseči, da bo si delaven človek mogel priboriti lahek in boljšo bodočnost, ne pa isti, ki je lenuh, a kateri ima kapital, ki mu nosi visoke odstotke. Čim bolj je delaven stan, tembolj se v sedanji družbi z direktnimi in indirektnimi davki obtežuje, tako da delavni stanovi dandanes že komaj dihaajo. A kapitalisti, oni so posebni ljubljenci sedanje družbe, njim se ne upa nikdo naložiti kake teže. Zato pa zahteva naša krščansko socijalna stranka: Pridnemu delu čast, brezdelnemu kapitalizmu pa pogin!

## Politični ogled.

### Avstrijske dežele.

Dunaj. Državni zbor je s cesarskim lastnoročnim pismom zaključen. S tem je dosedanje predsedništvo državnega zbora doslužilo, vsi predlogi, ki so se vložili v zadnjem zasedanju, so brezpomembni in imuniteta poslancev je ugasnila. Splošno se sodi, da je to zaključenje začetek odločnih sprememb, ki jih namerava ministerski predsednik v kratkem uprizoriti. Upati smemo, da te spremembe nam Slovincem ne bodo na škodo.

Gornje Avstrijsko. Večina gornje-avstrijskih državnih poslancev ne trobi v Wolf in Schönererjev rog, zato pa se Wolf jezi nad njimi in jim hodi izpodkopavat zaupanja pri ljudstvu. V nedeljo je govoril v Velsu. Hudo je prijel katoliške nemške poslance in hujskal ljudstvo proti katoliškim nemškim duhovnikom. Čudno, da pusti vlada zmerjati pri javnih shodih čez nemške duhovnike, kajti oni še so najmočnejši jez, ki

ustavljamo, zbeži. Branite torej zdaj to strmo goro. Izza vsakega drevesa in vsake pečine streljajte na Druze, ako hočejo na vrh prodreti. Merite dobro in streljajte mirno, da ne bode nobena krogla zastoni, in Druzi ne pridejo nikdar sem gor.»

Te srčne besede stare in častite žene so naredile glock utis na može in star Maronit snežnobelih las reče svojim tovarišem: «Prav ima, prav! Mi smo se dali prekaniti od hudobnih Druzov, ki so obljubili nam priznanje, ako jim damo pleniti po svojih hišah. Zdaj pa izpolnimo pameten nasvet te modre žene. Razdelite se ob gori in pustite, da se sovražniki približajo, potem pa jih morate varno zadeti.»

Močje so ravno hoteli izpolniti to povelje svojega starasine, ko jim nova nesreča to zabrani. Zapazili so namreč od daleč, da je vas Djecin v ognju. Žene in otroci začnejo jokati in tarnjati. Tudi močje so bili kakor trdi od žalosti, ko so videli goreti svoja stanovanja, kjer so vedno srečno in zadovoljno živeli in solze jim stopijo v oči. Med tem so se pa Druzi priplazili med drevjem blizu kristjanov. Naenkrat počijo puške, in več Maronitov se zgrudi ob tla. Druge pa obide groza in strah, da v divjem neredu zbežijo na vrh gore. V goščavi popadajo utrjeni in brez upa na zemljo. Le nekateri močje še

zadržuje v Avstriji prusasko povodenj, da se ne razlije čez celi nemški narod.

Štajarsko. Vse nemške stranke v Gradcu so se zedinile za prihodnje občinske volitve. Feichtingerjeva antisemitska stranka, ki je imela dosedaj samo tri mandate, jih dobi vsled zedinjenja osem. Združene stranke so izdale volilni oklic, katerega je podpisalo nad 200 oseb. S tem zedinjenjem hočejo graški Nemci vladi pokazati, kako vse stranke obsojajo razpust občinskega zbora. Vlada se pač te demonstracije ne bode prestrašila, kajti razpust je bil popolnoma opravičen, če tudi ni bil po volji nemških napetnežev.

Koroško. V novi bolnišnici v Celovcu, ki še niti dve leti ne stoji, se letos morajo izvršiti že velike poprave, ki bodo stale nad 30.000 gld. Zakaj se ni pazilo, da se v redu zida. Ko so katoličani zahtevali, da se naj uvedejo usmiljene sestre v bolnišnico, kričali so liberalci in nacionalci, da bi to stalo preveč denarja. A kako malo pazijo na denar, dokazuje ta nemarna stavba.

Goriško. Po Goriškem potuje sedaj c. kr. namestnik Goess iz Trsta, da proučuje povsod krajevne razmere. Slovinci se vzdržujejo vsakega slovesnega vsprejema. Prirejali so vsprejeme tudi prejšnjemu namestniku, a on ni upošteval opravičenih želj primorskih Slovencev. Zato pa zdaj čakajo prej delovanja Goessovega, in še le po njegovem delovanju hočejo razsoditi, ali bo v bodoče vreden slovenskih vsprejemov ali ne.

### Vnanje države.

Vojska. Poveljnik mesta Santiago ni imel dovoljenja od vrhovnega vojnega poveljnika na kopnem, maršala Blanco, da se uda Amerikancem. Zaraditega se bo postavil pred vojno sodišče, kjer se bo sodilo čeznj z vojaško strogostjo. Blokada so sedaj Amerikanci razlegli na vsa kubanska pristanišča. Maršal Blanco pozivlja vojake in meščane, naj se branijo do skrajnega. S Španjskega prihajajo poročila, da se skoro sklene mir, ki bo časten za Španjce. Na Španjskem so se zatrli vsi listi, ki so pisali za Don Carlosa, kateri, kakor znano, hrepeni po španjskem prestolu.

Bolgarsko. Knez Ferdinand s so-progo in sinkom Borisom je obiskal pretekle dni ruskega carja, da mu pokaže Borisa, kojemu je ruski car boter. Da pa se je pri tem obisku razpravljalo tudi o balkanski politiki, pač ni dvomiti. Toda, kaj se je razpravljalo, ostane javnosti prikrito. Avstriji je treba paziti, da njene koristi na balkanskem polotoku ne trpijo nobene škode.

stražijo ob gozdovnem robu. Nekaj časa je bilo zdaj vse mirno. Druzi se posvetujejo, kako bi izvabili kristjane iz goščave in jih pomorili. Naša udova, ki je s svojima otrokoma in z Alijem tudi prišla v gozd na vrhuncu gore, je že slutila hudobne nakane krutih Druzov. Zato tiho reče Maronu in Aliju: «Maron in Ali! Hitita urno na drugo stran gozda in pogledajte, če je znabit tam kaka votlina. Maron in Ali odideta. Med tem peljata udova in Judita žene in otroke, ki so hoteli iti zraven, na varnejši kraj v sredino gozda in jih okrepčata s kruhom, vinom in smokvami, ki sta jih imeli seboj. Te okrepčave so jima dobro služile, kajti mnogi so bili tako slabi in utrjeni, da niso mogli več naprej. Na enkrat pa se od gozdovega roba zasliši obupen klic: «Ogenj! Ogenj! Groza! Druzi so zažgali gozd!»

In res! Druzi so užgali suho travo ob gozdu, in od te trave se je vnel tudi gozd. Ubežni kristjani so popolnoma obupani in si ne vedo pomagati. Nekateri bežijo skozi ogenj, da bi ušli iz gozda. Mnogim se sicer posreči, a zunaj gozda jih Druzi neusmiljeno postreljajo in pokoljejo. Bilo je strašno klanje. Mnogi so v grmovju obviseli, se zadušili in zgoreli. Po vsem gozdu se razlega jok in stok. Naša udova in Judita klečita pod hrastom in molita, ko prideta Maron in Ali